

مجموعه شاخص ها و ضوابط طراحی، تولید و تبلیغ لباس اجتماع بانوان

مقدمه

آنچه پیش روی شما بزرگواران است، ماحصل تلاش پیگیر و مداوم کارگروه ساماندهی مد و لباس کشور است به منظور به دست دادن الگو و نقشه ای برای طراحان، تولیدکنندگان، مزون داران، هنرمندان عرصه پوشش ایرانی - اسلامی و همه افرادی که به نوعی دست اندرکار این حوزه اند تا بتوانیم به کمک آن البسه ای مناسب فرهنگ یک ایرانی خلق کنیم.

مدتهاست شاهد تلاش کارگروه ساماندهی مد و لباس کشور برای تهیه و تنظیم معیارهایی برای طراحی لباس مناسب هستیم و اینک این زحمات، نتایج ارزشمندی را به بار آورده که باعث دلگرمی دست اندرکاران لباس خواهد بود. تهیه و تنظیم شاخصهایی برای طراحی، تولید و تبلیغ لباس اجتماع بانوان یکی از ثمرات این فعالیتهاست. آنچه امروز به آن احتیاج داریم توسعه دادن به فعالیتها و انجام کارهای تحقیقاتی و پژوهشی در این عرصه است تا به صیانت از این حوزه کمک کنیم و جایگاه واقعی آن را در جامعه مشخص سازیم.

نقش طراحان، تولیدکنندگان، و سایر اعضای خانواده مد و لباس در این برهه بسیار راهگشاست. بر اینان است تا با ارزش نهادن به کارهای علمی صورت گرفته در کارگروه، با بکار بستن شاخصهای تعریف شده به عملیاتی کردن هر چه بهتر آن کمک کنند و با پیروی از آنچه خروجی فعالیتهای پژوهشی و تحقیقی این کارگروه است، دست به طراحی و تولید لباسهایی بزنند که کاملاً همخوان و هماهنگ با فرهنگ ایرانی و اسلامی و مقررات کشور باشد. این امر نه تنها به رشد اقتصاد مملکت کمک می کند، بلکه زمینه ساز ایجاد امنیت ملی، نظم و انضباط اجتماعی، و بازشناسی هویت ملی خواهد بود.

شاخصهای طراحی، تولید و تبلیغ لباس اجتماع بانوان که شرح آن در ذیل آمده، به طور موقت و در قالب سندی اولیه تهیه و تنظیم شده است. مجموعه نهایی و مبسوط مباحث موضوعی شاخصها که حاصل تلاش مرکز بررسی های راهبردی کارگروه ساماندهی مد و لباس است، در حال تدوین بوده و طی سه ماه آینده پس از جمع بندی به تصویب شورای فرهنگ عمومی رسیده و مجدداً ابلاغ خواهد شد.

این سند به دلیل اعلام نیاز گسترده هنرمندان، طراحان، تولیدکنندگان و تمامی دست اندرکاران حوزه پوشاک و برای پاسخ به نیاز آنان تهیه و تنظیم شده است.

به دفعات مشاهده شده برخی از نواقص و اشکالات موجود در طراحی‌ها اثرات و نتایج منفی در جامعه به بار آورده که در پی بررسی های به عمل آمده دلیل آن نبود سند شاخصها اعلام شده است. این در حالی است که کلیات لباس اسلامی تا کنون در چندین مرحله در سخنرانی‌ها، همایش‌ها و به ویژه در جشنواره‌ها اعلام شده است.

اکنون با ارائه سند اولیه این شاخصها، امید آن می‌رود که شاهد طراحی، تولید و استفاده از پوشاک هماهنگ با معیارهای اسلامی و ایرانی باشیم.

۱. قواعد کلی :

ا. هرگونه لباسی که در قالب و شکل پوشش اجتماع طراحی و تولید و استفاده می شود، مستلزم رعایت معیارهای پوشش اجتماع می باشد و اعمال تغییرات مربوط به لباس خصوصی بر روی لباس اجتماع مجاز نیست (مانند بکارگیری ترکیب رنگی یا پارچه نامناسب محیط اجتماع، بکارگیری نامناسب تور، تزئینات مفصل و نظایر آن).

ب. توجه و بکارگیری هنر طراحی، خلاقیت، ایده های نوین هنرمندان طراح و تولیدکننده داخلی با اتکا و ابتناء به ظرفیت های داخلی و پرهیز از تقلید و تکرار طرح های نامتعارف و غیر ایرانی.

ج. ضرورت دارد لباس اجتماع فاقد ویژگی « لباس شهرت » با تعاریف فقهی از آن باشد.

۱) طراحی لباسهای به شدت گرانبیقیمت و به شدت فاخر.

۲) طراحی لباسهای با نمادهای کثیفی، پارگی و اندراس.

۳) طراحی لباس منجر به انگشت نما شدن.

۴) سایر معیارهای لباس شهرت.

۲. فرم کلی لباس :

ا. رعایت اصول علمی در طراحی متناسب با لباس و کاربرد آن در اجتماع.

ب. استفاده از دانش فنی در طراحی الگو، برش، دوخت و تکمیل لباس.

ج. پوشیدگی کامل اجزای لباس (قد مناسب لباس تا زیر زانو، آستین با طول استاندارد تا مچ، جلو بسته بودن لباس با بکارگیری وسیله ی مناسب مثل دکمه، قرزن، زیپ و ... و بدون استفاده از تور غیرساتر و بدن نما و ...) و استفاده از الگوهایی که به اندازه کافی به لباس حجم داده و منجر به آزاد بودن اندام بدن می شود (عدم استفاده از الگوهای بدن نما و تنگ).

- د. کامل بودن لباس و عدم نیاز به ملحقات جانبی برای تأمین حجاب (آستین بلند، یک تکه بودن طرح و عدم نیاز به آستر و رعایت کامل حد حجاب شرعی بانوان) ضرورت داشته و از شبیه سازی لباس اجتماع به فرم کلی البسه خصوصی (مانند دامن دار کردن و تنگ کردن بالاتنه، شبیه نمودن به طرح سارافونی و نظایر آن) پرهیز شود. همچنین از به کار گیری طرح‌ها و برش‌ها و فرم‌هایی که با جدا سازی و شاخص کردن نواحی خاص بدن بانوان منجر به جلب توجه می‌گردد، خودداری شود.
- ه. به کارگیری طرح و شکل با بهره‌گیری از روشهای دوخت و نمادهای لباس اقوام ایران، با پرهیز از تزیین و جلب توجه ممکن است.
- و. طراح و تولید کننده نمی‌تواند از طرح و فرم و شکل شبیه لباس ملی، بومی و محلی سایر کشورها خصوصاً کشورهای اروپایی و امریکا استفاده نماید.
- ز. از طراحی لباس اجتماع بانوان در وضعیت لباس فاقد تفکیک جنسیتی (unisex) یا طراحی لباس اجتماع بانوان با شباهت واضح به لباس ویژه آقایان پرهیز شود.
- ح. استفاده از طراحی و دوخت مشابه البسه مشاغل خاص مانند نیروهای مسلح ج.ا.ا و روحانیت (در البسه نامربوط به آنها) مجاز نیست. (طراحی البسه مربوط به نیروهای مسلح ج.ا.ا تابع ضوابط و مقررات ابلاغی از سوی ستاد کل نیروهای مسلح می‌باشد).
- ط. طراحی لباس نباید با پارچه، الگو، فرم و برشهای شناخته شده مربوط به نیروهای مسلح داخلی و خارجی و گروه‌های شبه نظامی، جریانات و گروههای سیاسی، فرهنگی، اجتماعی غیرقانونی داخلی و معارض خارجی صورت گرفته و یا تداعی‌گر وابستگی به آئین، مذهب یا گروه و فرقه‌ای غیر از مذهب و مقررات رسمی کشور باشد.
- ی. در طراحی و تولید لباس، مسائل روانی، اجتماعی، اخلاقی و دینی مورد توجه قرار گیرد.
- ک. طراحی لباس نباید به گونه‌ای باشد که منجر به شباهت لباس مسلمانان با غیر مسلمانان گردد.
- ل. به تناسب لباس با عرف منطقه و شهر توجه شده و از طراحی لباسهای غیرمتعارف اجتناب شود.

۳. پارچه و مواد اولیه :

- ا. از به کار بستن پوست حیوانات حرام گوشت یا مواد اولیه ممنوعه از نظر شرع مقدس، و استفاده از ملحقات ویژه لباس غیرمسلمانان (کراوات، پاپیون و نظایر آن) پرهیز شود.
- ب. از به کار بستن اجزاء پارچه‌های نازک و بدن نما برای تولید لباس اجتماع پرهیز شود و طرح‌ها، نقوش، گلدوزی‌ها، علائم و نمادها، جنس، رنگ، شکل و طرح پارچه استفاده شده در لباس، نباید منجر به جلب توجه (تبجح) یا انگشت‌نما شدن گردد.
- ج. از بکارگیری طرح‌ها، برشها، گلدوزی‌ها و علائم با جدا سازی و شاخص کردن نواحی خاص بدن بانوان، خودداری گردد.
- د. بکارگیری پارچه ایرانی در طراحی لباس اولویت دارد.
- ه. بکارگیری نمادهای فرهنگی و اجتماعی مجاز ایرانی در لباس بانوان، با رعایت سایر ملاحظات و به صورتی که منجر به جلب توجه نگردد مجاز می باشد.
- و. بکارگیری نمادهای فرهنگی و اجتماعی مجاز ایرانی، بدون رضایت صاحبان نمادها و یا اشخاص حقوقی مالک آنها یا در شکلی که موجبات عدم رضایت قانونی آنها را فراهم نماید، مجاز نمی باشد. اخذ تأییدیه صاحبان نمادها و مالکان حقوقی هنگام بکارگیری این طرح‌ها در لباس، در قالب اثر نهایی ضروری است.
- ز. نمی‌توان در تولید لباس، به هر نحو و شکل، کلی یا جزئی علائم و نشان‌های خارجی (اعم از محصولات تجاری یا غیر آن) را به کار بست.
- ح. توجه به تناسب جنس، پارچه، نقش و رنگ لباس با طرح و مدل و کاربری آن ضروری است.
- ط. در انتخاب جنس پارچه اصول بهداشت اسلامی و رعایت بهداشت فردی مورد توجه باشد.
- ی. به کیفیت پارچه و دوخت لباس اجتماع توجه ویژه شود.
- ک. اخذ نشان شیما و الصاق آن در داخل لباس به شرح اعلامی.

۴. ملاحظات «تزئین و طراحی» روی لباس و پارچه و «ملحقات پوشش»:

در طراحی لباس و نیز بکارگیری تمامی ملحقات مانند کمربند، روسری، دستکش، کفش، شلوار، کیف و نظایر آن، رعایت معیارهای ذیل لازم است:

أ. استفاده از اسماء الله، آیات قرآن کریم، نمادهای مربوط به پیامبر اکرم(ص)، اهل بیت (ع)، علائم اصلی و عناوین مورد احترام دیگر ادیان و مذاهب رسمی کشور و سایر موارد اینگونه در لباس، صحیح نبوده و باید اجتناب شود.

ب. بکارگیری نوشته و متن فارسی و اعداد یا هزربان دیگر در شکل روزنامه و یا اشکال دیگر مجاز نیست.

ج. از کاربرد تصاویر، علائم و نمادهای ضداخلاق یا ضد دین یا مغایر ارزشهای بومی، تصاویر و علائم و نمادهای نشانه‌ی فرهنگ غیر ایرانی اسلامی (مانند تصاویر حیوانات و نظایر آن)، یا مروّج فرهنگ غربی به هر شکل ممکن خودداری شود.

د. استفاده از تصاویر در لباس اجتماع بانوان، صرفاً در ابعاد متعارف، طرحها و اشکالی که منجر به جلب توجه و تبرج نگردد، مجاز است.

ه. استفاده از عکس و تصویر چهره انسان خصوصاً افراد هویت معلوم در لباس اجتماع بانوان از مصادیق بارز تبرج بوده و مجاز نیست.

و. هرگونه استفاده از مفاهیم و علائم و نمادهای مربوط به سایر ادیان، عرفانها و فرق نوظهور و انحرافی یا تصاویر، علائم و نمادهایی که تداعی کننده‌ی وابستگی به گروه‌های غیرمجاز، گروه‌های با هویت مبهم و نامشخص فرهنگی، اجتماعی و سیاسی، انحرافی یا فرّق زاله و یا تداعی‌گر خشونت یا سایر خصوصیات اخلاقی مطرود و مکروه، باشد یا استفاده از مواد اولیه و اجزاء دارای بار منفی مذهبی، فرهنگی و اجتماعی و سیاسی (مانند مفاهیم دامن زنده به تعارضات قومیتی و مذهبی و ...) یا هدایت کننده به جرم و اقدامات حرام، ممنوعه و یا ضد عرفی، مجاز نیست.

ز. استفاده از مفاهیم، نمادها و علائم مربوط به فرهنگ سنتی و بومی ایرانی اسلامی مشروط به عدم تبرج و جلب توجه مجاز است.

ح. رعایت تناسب در تزئینات و ملحقات لباس شامل دکمه، کمربند، زیپ روسری، شال و ... برای بکارگیری در اجتماع ضروری است.

ط. ملاحظات فوق اشاره، در مورد کلیه ملحقات لباس مانند روسری و پوشش، کمر بند، کیف، کفش، زیورآلات، دستکش، شلوار، کلاه و نظایر آن نیز رعایت شود.

۵- نظام تبلیغ لباس اجتماع بانوان و سایر موارد :

الف- آخذ نشان شیما (شناسه یکپارچه مد و لباس اسلامی و ایرانی) و نصب آن در داخل لباس اجتماع و عدم بکارگیری مارک و یا حک برند خارجی در لباس های تولید ایرانی ضروری است.

ب- تولید و توزیع بروشورهای تبلیغاتی یا انجام هر نوع تبلیغات در فضای مجازی یا محیطی یا چاپی به هر شکل و در هر مکانی مستلزم آخذ مجوز از نهاد متولی تبلیغات است.

ج- تبلیغ و معرفی کلیه طرح ها (اعم از لباس اجتماع و غیر از آن) در قالب مانکن جامد انجام شده و از به کارگیری مدل زنده به هرنحوی در تبلیغ لباس، خودداری شود.

د- خودداری از به کار بستن نام و عنوان بیگانه، یا استفاده از نام و عنوان بی معنا و یا دارای معانی با بار منفی مذهبی، فرهنگی و اجتماعی و سیاسی (مانند مفاهیم دامن زنده به تعارضات قومیتی و مذهبی و ...) ضروری است.

ه- بکارگیری نام و نشان ایرانی در ساخت برند و نمانشان و تبلیغات محصولات ضرورت دارد.

و- آخذ مجوز فعالیت (طراح، مزون، خانه مد، مؤسسه مد و لباس، تولید کننده و سایر فعالیت های مرتبط) از مبادی ذیربط (کارگروه و اتحادیه) ضروری است
ز- رعایت بخشنامه های نظارتی کارگروه ساماندهی مد و لباس الزامی است.

ملاحظه :

عدم رعایت موارد فوق اشاره منجر به عدم صدور مجوز شیما می گردد.

ابلاغیه واحد نظارت و ارزشیابی کارگروه ساماندهی مد و لباس

با سلام

با استناد به بند ۸ ماده ۷ آیین نامه ضوابط و مقررات راه اندازی موسسات و خانه های مد و لباس و شرایط ابلاغی، مقتضی است نسبت به رعایت شاخص ها و شئون اسلامی در طراحی و تولید آثار و الگوهای حوزه مد و لباس و اخذ نشان شیما اقدام فرمائید. همچنین با توجه به توسعه شبکه های مجازی و پیرو تذکرات قبلی، لازم است در صورت استفاده و عضویت در آن شبکه ها از ارائه هرگونه تصاویر نامناسب، غیر اخلاقی و غیر شرعی و مغایر با شئون اسلامی خودداری و عملکرد تبلیغی خود را منطبق با اصول و چارچوب ضوابط قانونی لحاظ نمائید. بدیهی است در صورت هرگونه تخلف، مراتب پس از بررسی در کمیسیون تخلفات برابر قانون اقدام خواهد شد.

ماهیت شیما:

قابل توجه طراحان و تولیدکنندگان محترم:

- ۱- شیما به معنای شناسه یکپارچه مد و لباس ایران است.
- ۲- شیما در جهت توسعه ی فرهنگ لباس اسلامی ایرانی است.
- ۳- الصاق نشان شیما به معنای اعتبار لباس است.
- ۴- داشتن نشان شیما به معنای طی مسیر دآوری های لازم می باشد.
- ۵- برای اطمینان مصرف کنندگان محترم لازم است نشان شیما بر روی لباس ها دوخته شود.
- ۶- به منظور یکنواختی و شناخت مصرف کنندگان لازم است نشان شیما در درز قدی سمت راست لباس دوخته شود.
- ۷- شماره درج شده در بارکد به معنای شماره ثبت محصول در سامانه شیما می باشد.

طرح شیما

بنیاد ملی مد و لباس ایران جهت ارتقاء سطح کیفی البسه کشور شاخص هایی را به منظور پذیرش آثار طراحی لباس به مرحله اجرا درمی آورد. لذا در راستای این هدف، قانون ساماندهی مد و لباس آئین نامه اجرایی مربوط به طرح "شیما" - شناسه یکپارچه مد و لباس ایرانی اسلامی - را به اجرا درآورده تا آثار مورد تأیید این نهاد، به اطلاع همگان برسد. بنابراین طراحان و تولید کنندگان لباس، به منظور شناسه دار کردن آثار خود و دریافت تأییدیه از سوی این بنیاد می توانند اقدام به دریافت شناسه "شیما" نمایند. هم چنین در صورت ابداعی بودن اثر و نیز اصالت طرح مطابق ماده ۲۱ قانون حمایت از حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ و آیین نامه اجرایی آن به استناد ماده ۴ قانون ساماندهی مد و لباس، طراحان لباس می توانند به ثبت اثر (دریافت مالکیت معنوی) اقدام نمایند. با اجرای این طرح کلیه آثار تولید شده منطبق با ضوابط و الگوهای اسلامی و ایرانی از یک هویت منسجم و دارای تعریف برخوردار شده و منافع عمومی دست اندرکاران آن شامل طراح، تولید کننده و در نهایت مصرف کننده تامین می شود.

شناسه "شیما" که در جهت توسعه فرهنگ اسلامی - ایرانی به کار گرفته شده، به معنای اعتبار لباس است. داشتن این شناسه، نشانگر مسیر دآوری های لازم برای تولید لباس فاخر ایرانی بوده و می تواند اطمینان بیشتری برای مصرف کننده فراهم آورد. بدین ترتیب در این بررسی، مراحل مختلف ورود اثر به بنیاد مد و لباس کشور، تا کارشناسی های متعدد و در نهایت دریافت شناسه "شیما" و در مواردی دریافت مالکیت معنوی اثر بیان می گردد.

ثبت طرح و صدور شیما در بنیاد ملی مد و لباس کشور دارای مراحل زیر است:

۱- دبیرخانه: دبیرخانه موظف به دریافت و تحویل آثار به طراحان و نظارت بر حسن انجام کار در طی مراحل گردش اثر در بنیاد می‌باشد. تحویل آثار از طراح و ارائه رسید با قابلیت پیگیری، ثبت مشخصات طرح و طراح در رایانه، تحویل آثار به بخش عکاسی، ارسال آثار به بخش انتخاب آثار یا کمیسیون ماده ۴، تحویل گرفتن آثار از بخش انتخاب آثار به همراه اسناد بررسی، بررسی اسناد و ارجاع آثار پذیرفته شده با توجه به وضعیت آنها به بخش "شیما" یا مالکیت معنوی، و تماس با طراحان بخشی از وظایف دبیرخانه است.

۲- عکاسی: بخش عکاسی به منظور تکمیل شناسنامه آثار، مسؤول عکسبرداری از طرحهای لباس به صورت دقیق و جزئی است. برطرف سازی و رفع مشکلات لباس، اتوکشی لباس جهت نمایش صحیح اثر در عکاسی، عکاسی از زوایای مختلف مانکن، و تحویل لباس به بخش دبیرخانه از جمله وظایف این بخش است.

۳- انتخاب آثار: به منظور بررسی آثار برای دریافت شناسه شیما یا ثبت طرح فعال، بخش انتخاب آثار فعال گردیده است. تحویل لباس و عکس از بخش دبیرخانه، کارشناسی آثار با توجه به شاخصهای اسلامی و ایرانی و بررسی قابلیت تولید انبوه آنها، بررسی اثری که طی سه سال گذشته ثبت مالکیت معنوی نشده باشد، و تکمیل فرمهای اثر به عنوان پذیرش یا عدم پذیرش اثر برای دریافت شناسه شیما با نگارش دقیق علت عدم پذیرش کارهایی است که در بخش انتخاب آثار انجام می‌شود.

۴- صدور "شیما": "شیما" کدی ۸ رقمی است که برای تأیید از سوی بنیاد ملی مد و لباس کشور با توجه به نظر کارشناسان متعدد به متقاضیان داده می‌شود. برخی از وظایف این بخش بدین قرار است: تحویل اسناد واجد شرایط دریافت "شیما" از دبیرخانه و ثبت "شیما" و اختصاص آن، چاپ شناسه‌ی "شیما" یا ارائه‌ی فایل مربوطه برای تکثیر به متقاضی، آگاهی دادن به طراحان و تولیدکنندگان در مورد شناسه‌ی "شیما".

۵- کارشناسی آثار (کمیسیون ماده‌ی ۴): واحد کارشناسی آثار وظیفه‌ی ارزیابی آثار رسیده و اعلام نظر کارشناسی در خصوص آنها را بر اساس نمادهای هنر اسلامی و ایرانی به عهده دارد. این گروه که متشکل از کارشناسان دینی، طراحان لباس و کارشناسان فنی در امور تولید لباس می‌باشد، وظایف زیر را به عهده دارد: دریافت لباس و عکس اثر به همراه کد اثر از بخش دبیرخانه، بررسی عکس و لباس با توجه به شاخصهای مورد تأیید بنیاد با حضور حداقل سه کارشناس، ثبت

نتیجه‌ی کارشناسی جهت دریافت مالکیت معنوی در فرم مربوطه به همراه نگارش علل ابرازی کارشناسان و تنظیم صورتجلسه.

۶- صدور مالکیت معنوی اثر: بنیاد ملی مد و لباس اسلامی و ایرانی به منظور تحقق اهداف مندرج در ماده‌ی چهار قانون ساماندهی مد و لباس و برای آشنایی و آگاهی بیشتر همزندان عرصه‌ی مد و لباس و تشویق آنان برای تولید آثار فاخر و مؤثر بر جریان فرهنگی و هنری کشور اقدام به ثبت آثار طراحان می‌کند. ایجاد پرونده برای هر طراحی که درخواست ثبت مالکیت معنوی کرده است، تحویل فرمهای ارزیابی کمیسیون ماده‌ی چهار، تشکیل پرونده جهت ارائه به وزارت ارشاد و سپس بایگانی، درج اطلاعات و فرم خام ثبت اثر بر اساس نوع لباس و ایجاد تغییرات لازم، ارسال اطلاعات به دفتر مدیر عامل بنیاد و سپس ارسال جهت امضاء به دفتر معاونت امور هنری ارشاد برای مهر و امضاء، اسکن برگه‌ی مالکیت معنوی صادر شده و ذخیره در بایگانی، تماس با طراح جهت دریافت مالکیت معنوی و اخذ رسید مالکیت معنوی و تکمیل فرم ثبت اثر جهت ارائه به وزارت ارشاد.